

Задумацца над гісторыяй

Народныя паданні з глыбокай даўніны і гістарычныя звесткі аб паганскіх плямёнах, якія жылі на зямлі беларускай, умела ўплецены ў фэнтэзійны сюжэт рамана Дзмітрыя Вінаградава «Кумір бронзавой птушкі», выдадзенай у ДУ «Нацыянальная бібліятэка Беларусі».

Вечныя падарожнікі і вандроўнікі славяне на пачатку VIII стагоддзя нарэшыце аселі на сучасных беларускіх тэрыторыях, выцесніўшы адсюль балтаў. Тым заставалася пайсці з абжытых мясцін або навучыцца мірна існаваць з новымі суседзямі.

Пісьменнік зрабіў спробу зазірнуць у свет паганскіх плямён і мастацкімі сродкамі дапамагчы чытачу адчуць, як тады жылі людзі, чым займаліся, як ставіліся адзін да аднаго. Арганічна ўпісаны ў сюжэт рамана прыродныя з’явы, сутычкі і барацьба дзікіх жывёл, апісанне іх паводзін у яшчэ неабжытай прыродзе, працоўныя будні і каларытныя святы славян. Перад чытачом ва ўсёй велічы пастаюць магутныя туры і зубры, мядзведзі-бадзязі, драпежныя рысы, непалоханыя яшчэ алені і іншыя жывёлы, на якіх былі багатыя лясныя гушчары, дзе рэдка ступала нага чалавека.

«Медведзь вертэўся волчком, время от времени наноси серьезные удары, от которых серые олеляли далеко в сторону, замерев нелечо. Но в это время сзади в него вцеплялись несколько волков. От медведя только ключья летели... Медведзь стал ослабевать, но схватки не прекращал, хотя рёв его становился всё слабее...»

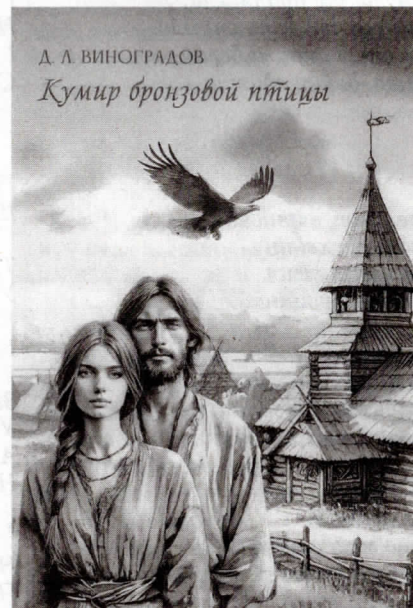
Такія цікавыя апісанні дзікай прыроды і яе насельнікаў — разынка ўсяго рамана. Аўтар не шкадуе эпітэтаў і параўнанняў, іншых мастацкіх сродкаў, каб перадаць веліч і прыгажосць дзікай прыроды. Не менш яркавымі атрымаліся ў яго апісанні народных паданняў і старадаўніх звычак нашых

продкаў: пра лесуна, пра цёмныя і светлыя сілы, прарочыя сны Весяліны і яе прадказанні...

Прывабнасцю, памяркоўнасцю надзяліў пісьменнік аднаго з галоўных герояў кнігі — вешчуна Анта. Яго вылучаюць разважлівасць і мудрасць, думак, ён прымае важныя рашэнні не спяшаючыся, з роздумам... Жыць роду-племени ў адным агульным доме ці кожнай сям’і будаваць асобнае жытло? «Что скажут боги? Дадут ли здесь поселиться?» Ант верыў у багоў, але калі быў упэўнены ў неабходнасці якіх-небудзь вельмі важных крокаў, умеў падладзіцца пад абставіны. Так, ён быў упэўнены ў тым, што прыйшоў час яго племени закончыць вандроўкі і асець на адным месцы.

Падрабязна і цікава пісьменнік апісвае старадаўні звычай выбіраць месца для будаўніцтва дома: «...Волхв внимательно производит осмотр площадки: нет ли на этом месте дороги, которая может увести из дома мир и счастье. Нужно определить, нет ли следов бывшего жилища, а если есть, то не подвергалось ли оно огню. Коль беда случилась, то может повториться еще раз...» Цэлы раздзел прысвяціў пісьменнік гэтай тэме.

Ёсць у рамане нават ведзьма, якую завуць Гаўдэмунда (у племени балтаў). Але яна ў кнізе — станоўчая гераіня. Менавіта ёй разам з вешчуном Антам даводзіцца наводзіць масты сяброўства паміж двума плямёнамі. Гаўдэмунда дапамагла закаханым Лелю і Лайме быць разам, нягледзячы на абставіны, стварыць сям’ю... Старая

жанчына прадбачыла, што менавіта гэтыя маладыя людзі змогуць дапамагчы ўсталяваць мір на іх зямлі.

Магчыма, у гэтым рамане крыху не хапае гістарызму і больш канкрэтнай геаграфічнай прывязкі да нашых мясцін: назваў азёр, рэк, можа, нават населеных пунктаў. Акрамя Брагіна. Дзякуючы яму мы разумеем, што падзеі рамана разгортваюцца дзесьці на тэрыторыі Гомельскай вобласці...

А што ж бронзавая птушка? Якая яе роля ў гэтым рамане? Бронзавая птушка — сімвал улады — павінна быць схавана ў надзейным месцы, каб не выклікаць у людзях агрэсію, не сеяць варожасць і не распачынаць войны. Людзі павінны ўмець прыходзіць да згоды і разам змагацца з бедамі. Толькі мірнае суіснаванне можа зрабіць нас шчаслівымі!

Нэллі МЕЛЬНІЧЭНКА